

The cover features a dark blue background. On the left, a white silhouette of the Mazovia region is filled with a collage of images: a computer keyboard with F2, F3, and F12 keys, and a tree with yellow autumn leaves. In the upper right, a white outline of the Mazovia region is visible. The title 'RIS MAZOVIA' is in large white letters, with 'Regionalna Strategia Innowacji' in smaller white letters below it. The subtitle 'Podsumowanie Wyników Fazy Badań i Analiz' is in large white letters with a black outline. At the bottom, the text 'Innowacyjne Mazowsze' is in large blue letters with a white outline, and a faint 'Mazowsze' watermark is visible in the background.

RIS MAZOVIA

Regionalna Strategia Innowacji

Podsumowanie Wyników Fazy Badań i Analiz

Innowacyjne Mazowsze

Konsorcjum projektu RIS MAZOVIA

Partnerzy regionu mazowieckiego:

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

Politechnika Warszawska, Ośrodek Transferu Innowacji (OTI)

Ośrodek Przetwarzania Informacji (OPI)

Partner włoski:

META Group – region Umbrii

Partner niemiecki:

Agencja Rozwoju Regionalnego Brandenburgii (ZAB)

www.ris-mazovia.pl ris@mazovia.pl

„... Analiza dokumentów programowych dla Mazowsza pokazuje mocne i słabe strony warunkujące rozwój regionu. Wśród mocnych akcentuje się przede wszystkim duży potencjał gospodarczy, intelektualny, kapitałowy i instytucjonalny Warszawy oraz ośrodków subregionalnych i dominującą w kontekście całego kraju rolę województwa w sektorze badawczo-rozwojowym (najwyższe w kraju nakłady na działalność B+R), a także duży potencjał instytucji otoczenia biznesu skupiony na obszarze metropolitalnym Warszawy, stymulujący rozwój gospodarczy regionu. Mazowsze jest także skupiskiem największych i najsilniejszych ośrodków akademickich w Polsce. Wśród słabych stron zwraca na siebie przede wszystkim fakt braku instytucji i organizacji działających dla zintegrowanego rozwoju Mazowsza, podobnie jak słaby przepływ innowacji i efektów działalności naukowo-badawczej oraz rozwojowej do gospodarki, co skutkuje niskim poziomem innowacyjności gospodarki regionu, przejawiającym się w ograniczonej konkurencyjności na rynkach światowych. Dodatkowo zwraca się uwagę na problem dualizmu województwa mazowieckiego – Warszawie przeciwstawiane są peryferia rolne. Analiza tendencji zmian w sferze gospodarczej regionu, stanowiąca podstawę określenia jego mocnych i słabych stron rozwoju jest punktem odniesienia dla projektowanych rozwiązań w polityce regionalnej, której ważną składową jest polityka proinnowacyjna. Dlatego też dążąc do wzrostu konkurencyjności województwa, co jest głównym założeniem strategicznym rozwoju Mazowsza, należy wykorzystać jego mocne strony, minimalizując jednocześnie słabe.

Widoczna jest zatem potrzeba integracji instytucjonalnej, udrożnienia przepływu innowacji między przedsiębiorstwami a sferą naukowo-badawczą mając na celu zwiększenie konkurencyjności mazowieckich przedsiębiorstw...”

*„Memorandum dla Innowacyjnego Mazowsza”,
Warszawa, dnia 23 września 2006*

Prezentujemy wybrane wyniki badań i analiz przeprowadzone w ramach projektu RIS MAZOVIA (6.PR UE) realizowanego od 1 czerwca 2005 r., zamykające etap przygotowań do sformułowania dokumentu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza.

Regionalna Strategia Innowacji utworzona będzie na podstawie analizy potrzeb przedsiębiorstw oraz potencjału sektora badawczego i instytucji otoczenia biznesu. W efekcie, strategia określi priorytety polityki innowacyjnej Mazowsza i jej wpływ na regionalną infrastrukturę wspomagającą innowacyjność.

Badania prowadzone były poprzez:

- analizę dostępnych dokumentów i opracowań;
- badania trendów;
- analizy statystyczne;
- ankiety i wywiady.

Sformułowane rekomendacje dla dokumentu strategii innowacji dla Mazowsza są wynikiem prac zespołu projektowego, ekspertów i grup roboczych - przedstawicieli środowisk opiniotwórczych (nauka, biznes, instytucje pośredniczące, administracja publiczna, w tym samorząd).

Sektory wzrostowe w województwie mazowieckim

Skupiska branż przemysłowych są rozłożone na Mazowszu bardziej równomiernie niż usługowe. Spośród branż tradycyjnych najwięcej skupisk zatrudnienia na poziomie powiatów występuje w przemyśle spożywczym – takie skupiska są w prawie wszystkich powiatach regionu. Skupiska przemysłu drzewnego to powiaty ostrołęcki i radomski, a produkcja wyrobów z papieru występuje w 6 powiatach. Istotną specjalizacją, szczególnie powiatów podregionu warszawskiego, jest poligrafia. Najbardziej zaawansowane branże przemysłu chemicznego tj. farmacja i kosmetyka są skupione w Warszawie i powiecie otwockim. Poza tym tradycyjna chemia jest skupiona w powiatach warszawskim zachodnim, radomskim i grodziskim. W kilkunastu powiatach więcej niż średnio w Polsce osób pracuje w przemyśle tworzyw sztucznych i mineralnym. Przemysł metalowy to specjalizacja m.in. Radomia i okolic oraz Siedlec. Przemysł maszynowy występuje w Warszawie, Radomiu i okalających je powiatach. Zaawansowane technologicznie przemysły komputerowy, elektryczny i elektronika oraz precyzyjny to przede wszystkim specjalizacje powiatu warszawskiego zachodniego, Warszawy, wołomińskiego, pruszkowskiego, otwockiego i mławskiego. Produkcja pojazdów mechanicznych jest ważną działalnością w powiatach grodziskim i mińskim. Ponadto skupiska przemysłu meblarskiego występują w węgrowskim i ostrołęckim, a produkcji jubilerskiej w powiecie pruszkowskim i Warszawie.

Za przemysłowe sektory wzrostowe w województwie mazowieckim, ze względu na wzrost zatrudnienia w branży szybszy niż w Polsce w latach 2000-2005, które ponadto są istotnymi specjalizacjami Mazowsza, należy uznać przemysł papierniczy i poligraficzny, przemysł farmaceutyczny, kosmetyczny, elektroniczny oraz precyzyjny, ICT i przemysł spożywczy.

Branże przemysłowe stanowiące specjalizację Mazowsza o szybszym wzroście zatrudnienia na Mazowszu niż w Polsce w latach 2000-2005

Nr PKD	Branża przemysłowa	LQ 2005	LQ 2000
153	przetwórstwo owoców i warzyw	1,8	1,21
155	produkcja artykułów mleczarskich	1,3	1,03
157	produkcja gotowych pasz dla zwierząt	2,6	1,38
159	produkcja napojów	1,7	1,21
191	garbowanie i wyprawianie skór	1,7	1,32
211	produkcja masy celulozowej, papieru i tektury	1,5	1,13
221	działalność wydawnicza	4,0	3,25
223	reprodukcja zapisanych nośników informacji	4,4	2,44
244	prod. środków farmaceut., chemikaliów med. i środków pochodzenia roślinnego	2,1	1,75
245	prod. mydeł i detergent., prep. czyszczących, wyr. kosmetycznych i toaletowych	4,0	2,70
321	produkcja diod, lamp i innych elementów elektronicznych	3,8	1,83
332	prod. instrumentów i przyrz. pomiar., kontrolnych, badawczych, nawig. i in.	2,1	1,48

Źródło: E. Wojnicka - Obliczenia na podstawie danych GUS i IBnGR

LQ - relacja udziału zatrudnienia w danej branży na danym terenie do udziału danej branży w zatrudnieniu w kraju. Wartość LQ powyżej 1 oznacza, że branża ma większe znaczenie na lokalnym rynku pracy niż średnio w kraju.

Branże usługowe stanowiące specjalizację Mazowsza o szybszym wzroście zatrudnienia na Mazowszu niż w Polsce w latach 2000-2005

Nr PKD	Branża usługowa	LQ 2005	LQ 2000
402	wytwarzanie gazu, dystrybucja paliw gazowych przez sieć zasilającą	2,3	1,55
501	sprzedaż pojazdów mechanicznych	1,5	1,16
512	sprzedaż hurtowa produktów rolnych i żywych zwierząt	3,2	1,50
514	sprzedaż hurt. art. użytku domowego	1,8	1,37
524	pozostała sprzedaż detal. towarów w wyspecjalizowanych sklepach	2,2	2,10
527	naprawy artykuł. użytku osob. i domowego	3,2	1,50
551	hotele	2,2	1,48
553	restauracje	2,2	1,45
603	transport rurociągami	5,9	5,78
633	działalność związana z turystyką	3,3	1,80
634	działalność innych agencji transportowych	2,6	1,90
642	telekomunikacja	3,5	1,44
651	pośrednictwo walutowe	2,0	1,39
660	ubezp. i fundusz emerytalno-rentowy	2,7	2,07
701	obsługa nieruchomości	2,8	2,59
702	wynajem nieruchomości	1,9	1,23
713	wynajem pozostałych maszyn i urządzeń	2,5	2,17
721	doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego	3,3	2,31
724	bazy danych	2,9	2,55
726	pozostała działalność związana z informatyką	3,9	2,30
731	prowadzenie prac bad.-rozwojowych w dziedzinie nauk przyrodniczych	4,0	3,06
732	prowadzenie prac bad.-rozwojowych w dziedzinie nauk społ. i humanistycznych	5,0	4,72
744	reklama	3,9	3,12
911	działalność organizacji komercyjnych, profesjonalnych i pracodawców	4,1	2,40
921	działalność związana z filmem i przemysłem wideo	5,0	3,68
922	działalność radiowa i telewizyjna	4,7	3,09
924	działalność agencji informacyjnych	6,0	5,78
927	pozostała działalność rekreacyjna	2,5	1,24

Źródło: E. Wojnicka – Obliczenia na podstawie danych GUS i IBnGR

Wyraźną specjalizacją Mazowsza, a głównie Warszawy są usługi rynkowe. W prawie każdej branży z zakresu usług rynkowych w Warszawie występują istotne skupiska zatrudnienia. Warszawa wyróżnia się wysokim udziałem zatrudnienia w branży informatycznej, mediach oraz w usługach finansowych. Telekomunikacja ma duży udział w zatrudnieniu, poza Warszawą, w Radomiu. Prace badawczo - rozwojowe, poza Warszawą, są skupione w powiatach otwockim, pruszkowskim i wołomińskim. Usługi dla firm i doradztwo techniczne to specjalizacje stolicy oraz powiatów piaseczyńskiego, przysuskiego, ostrołęckiego, legionowskiego, Radomia i Płocka oraz powiatu wołomińskiego.

Rekomendacje

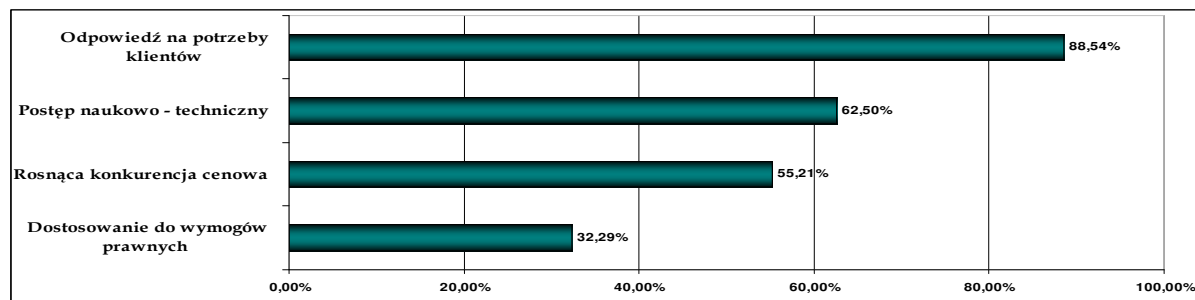
- Dla dobrego rozwoju regionalnego systemu innowacji w województwie mazowieckim konieczny jest wzrost jego spójności oraz intensyfikacja współpracy. Konieczne są więc różne programy wspierania sieci obejmujące zarówno współpracę między poszczególnymi grupami podmiotów tego systemu, a głównie między rozbudowaną w Warszawie publiczną sferą badawczo-rozwojową a przedsiębiorstwami z całego Mazowsza;
- Sieci instytucji wspierających innowacje powinny obejmować swoim oddziaływaniem nie tylko region warszawski, ale też peryferia. Szkoły wyższe, niektóre instytucje badawcze czy konsultingowe mogą mieć kluczowe znaczenie dla innowacyjności przedsiębiorstw tradycyjnych, dominujących w subregionach Mazowsza, poprzez wsparcie np. wzornictwa przemysłowego, opracowywania strategii rynkowych firm, czy kształcenia zawodowego pracowników tych firm. Sposobem pobudzania innowacyjności firm subregionów mazowieckich może być finansowana z funduszy publicznych (samorządu regionalnego czy funduszy strukturalnych) sieć lokalnych doradców dla przedsiębiorstw obecnych w mniejszych miejscowościach;
- Niezbędne jest stworzenie odpowiedniego klimatu inwestycyjnego w subregionach mazowieckich, zwiększanie ich atrakcyjności inwestycyjnej tj. lepszej dostępności komunikacyjnej, zaplecza mieszkaniowego, kulturalnego, rozwoju infrastruktury teleinformatycznej, która w przyszłości może być wykorzystywana do pracy ludności, stworzy możliwość przesuwania części przedsiębiorstw z Warszawy na te tereny, co przy rosnących kosztach w stolicy jest prawdopodobnie nie do uniknięcia;
- Warszawa powinna promować swój sektor high-tech poprzez rozwój klastrów (np. ICT - technologie informacyjno-komunikacyjne, poligrafia). Sposobem zwiększania siły i innowacyjności przedsiębiorstw subregionów mazowieckich będzie też promocja kultury klastrów, czyli współpracy przedsiębiorstw w pewnych obszarach przy pozostawianiu konkurentami w pozostałych;
- Wsparcie innowacyjności obszaru metropolitalnego powinno mieć głównie na celu intensyfikację działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw, wspieranie powiązań z nauką oraz powstawania nowych firm technologicznych, m.in. wywodzących się z uczelni. Ważne jest wsparcie współpracy międzynarodowej sektorów mogących równać do standardów światowych, co pobudzi ich rozwój i podwyższy poziom innowacyjności;
- Podobnie jak w przypadku subregionów konieczne jest pobudzenie współpracy i dialogu między przedsiębiorstwami regionu stołecznego a władzami lokalnymi;
- Słaba współpraca może skutkować między innymi niewłaściwym określaniem kierunków kształcenia szczególnie w szkołach średnich, na co wpływ mają władze lokalne;
- Dla rozwoju firm technologicznych konieczna jest też zmiana nastawienia uczelni obecnych w regionie, jak też całego systemu szkolnictwa wyższego do działalności gospodarczej pracowników naukowych, realizacji prac zleconych od przedsiębiorstw czy samego charakteru prowadzonych prac naukowych;
- Należy też rozwijać inkubatory i preinkubatory akademickie obejmujące choćby doradztwo dla studentów i pracowników naukowych, którzy chcieliby rozwijać działalność gospodarczą. Występowanie inkubatorów akademickich przy uczelniach sprawiłoby, że pracownicy naukowcy musieliby, choćby przez obserwację firm w tych inkubatorach, mieć ciągły kontakt z uwarunkowaniami rynkowymi, a stąd ich prace nie odbiegałyby bardzo od rzeczywistości biznesowej, na co często narzekają przedsiębiorcy;
- Lokujące się na terenie Warszawy przedsiębiorstwa zagraniczne powinny być przez władze regionalne/ lokalne zachęcane do prowadzenia tutaj także działalności B+R, a przynajmniej współpracy z uczelniami;
- Potencjał wiodzących usług biznesowych z Warszawy mógłby zostać wykorzystany np. do pobudzania innowacyjności tradycyjnych przedsiębiorstw subregionów, przez odpowiednio skonstruowane programy.

Regionalny System Innowacyjny Mazowsza posiada dobrze rozwinięte podstawy by przekształcić Mazowsze, a przynajmniej podregion warszawski w region oparty na wiedzy

Wydaje się, że głównym kierunkiem rozwoju innowacyjności Mazowsza powinno być tworzenie sieci innowacyjnych obejmujących różne podmioty systemu innowacyjnego oraz wszystkie terytoria regionu.

Zachowanie innowacyjne przedsiębiorstw na Mazowszu

Przyczyny wprowadzania innowacji

Źródło: Opracowanie SGH w ramach projektu RIS Mazovia.

Barieri innowacji w badanych firmach :

- wysokie wydatki, uważa tak aż 74,5% badanych firm;
- znalezienie lub zmobilizowanie zasobów finansowych;
- wysokie ryzyko ekonomiczne (46,3%);
- standardy, przepisy prawa (25,2%);
- brak wykwalifikowanej siły roboczej (15,8%);
- brak akceptacji ze strony klientów (15,8%);
- niedostatek informacji technologicznej (14,7%);
- brak doświadczenia we współpracy w sieciach (13,7%);
- niedostateczna informacja o rynku (11,7%);
- dostęp do państwowych instytucji B+R (7,4%)
- przeszkody wewnętrzne (3,2%).

Najważniejszą barierą wprowadzania na szerszą skalę innowacji, w ocenie badanych firm- są takie czynniki, jak: wysokie wydatki, znalezienie lub zmobilizowanie zasobów finansowych, wysokie ryzyko.

Za najważniejszy rodzaj wsparcia w procesie wprowadzania innowacji firmy uważają dostęp do środków publicznych na inwestycje i innowacje.

Niewielkie znaczenie ma dla firm kapitał ryzyka, jako rodzaj wsparcia biznesowego.

Innowacyjność miała pozytywny wpływ na wyniki ekonomiczne firm. Wyniki ankiety wskazują na silny związek między poziomem innowacyjności a kształtowaniem się takich wielkości, jak: zysk, roczny obrót firmy, wzrost zatrudnienia i inne. Ponadto znaczny odsetek obrotów firm innowacyjnych był generowany przez nowe produkty.

Dotychczasową współpracę z uczelniami wyższymi i innymi państwowymi instytucjami B+R mazowieckie firmy oceniają dobrze i zamierzają ją kontynuować.

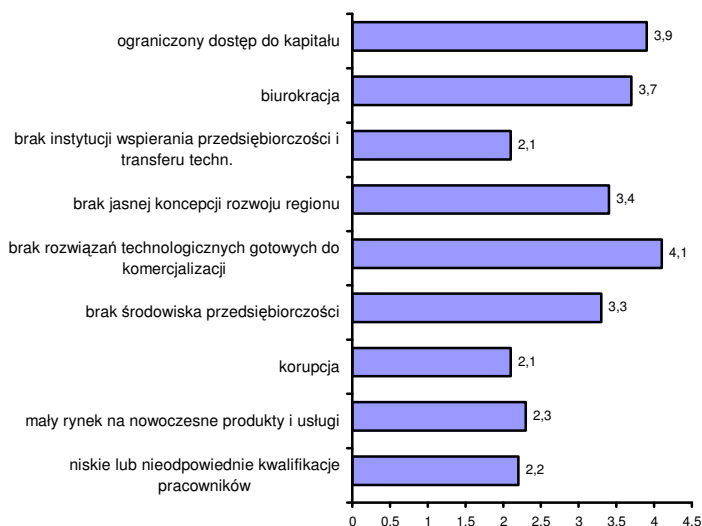
Świadomi zagrożeń, z jakimi wiąże się prowadzenie samodzielnych prac badawczo-rozwojowych, przedsiębiorcy najczęściej decydują się na pozyskiwanie nowych technologii ze źródeł zewnętrznych. Jest to droga szybsza, łatwiejsza i nierzadko tańsza od prowadzenia własnych B+R. 2/3 badanych postrzega jako ośrodek potencjalnego doradztwa innowacyjnego uczelnie wyższe lub inne państwowe instytucje B+R. Korzystanie z usług i instytucji pośredniczących między firmami a instytucjami B+R jest rzadką praktyką. Badane firmy chętniej podejmowały współpracę z agencjami i stowarzyszeniami

regionalnymi i krajowymi niż tylko o zasięgu lokalnym. Firmy nie przywiązują większego znaczenia do wsparcia w zakresie współpracy tej samej branży lub też współpracy z innymi przedsiębiorstwami. Jako bardzo potrzebne zostały ocenione szkolenia w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych na innowacje.

Wywiady pogłębione wskazują na ogromne znaczenie kapitału intelektualnego w procesie tworzenia i wdrażania innowacji. Chodzi o umiejętności techniczne i biznesowe przedsiębiorców. Z wywiadów pogłębionych wynika także, że firmy start-up borykają się z procedurami zakładania firmy oraz pozyskania kapitału na rozwój firmy. Firmy mazowieckie oczekują pozytywnych impulsów do przyspieszenia rozwoju firm i innowacji poprzez dostęp do jednolitego rynku europejskiego.

BARIERY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ROZWOJU MŚP

Wykres: Bariery tworzenia i rozwoju innowacyjnych firm w województwie mazowieckim (ocena w skali 5-punktowej)

Źródło: K. Matusiak na podstawie badań ankietowych w ramach projektu RIS Mazovia.

W szeregu podmiotów zidentyfikowano wyodrębnione struktury wspomagające procesy założycielskie w formie doradztwa, szkoleń, preferencyjnych pożyczek i miejsca w inkubatorze przedsiębiorczości.

Wśród barier przedsiębiorczości wskazywano przede wszystkim brak pomysłów i rozwiązań technologicznych gotowych do komercjalizacji, wysokie koszty procesu założycielskiego oraz problemy w dostępie do kapitału.

Negatywnie został również oceniony „klimat biznesu” w regionie, „psuty” począwszy od biurokracji, przez brak jasnej koncepcji rozwoju, na korupcji kończąc.

Podnoszone były także kwestie małego upowszechnienia wiedzy o instytucjach i instrumentach wspierania przedsiębiorczości oraz braku środowiska przedsiębiorczości i „atmosfery” do robienia interesów.

Mimo relatywnie dobrej sytuacji ekonomicznej mazowieckie MSP mają do czynienia ze stosunkowo małą regionalną siłą nabywczą na produkty/usługi o zaawansowanym, innowacyjnym charakterze (zwłaszcza zaawansowanych technologicznie). W konsekwencji utrudnia to podejmowanie szeregu rodzajów działalności innowacyjnej w skali regionalnej (zbyt mała skala produkcji, aby zapewnić jej odpowiednią opłacalność).

Rekomendacje

Wskazane jest prowadzenie polityki regionalnej sprzyjającej rozwojowi regionalnego rynku na produkty i usługi o innowacyjnym charakterze, m.in. poprzez:

- stymulowanie zapotrzebowania regionalnych firm na innowacyjne produkty i usługi (m.in. poprzez zamówienia publiczne);
- stworzenie systemu zachęt dla współpracy firm regionalnych;
- promowanie i wspieranie wspólnych przedsięwzięć w regionie (w tym inicjowanie struktur klastrowych);
- poprawę skuteczności ochrony przed nieuczciwym importem;
- inicjowanie wspólnych działań na rynkach europejskich i globalnych.

Formy wsparcia procesów innowacyjnych przez władze samorządowe – oczekiwania firm

- rozwój infrastruktury i realizacji lokalnych planów czy też strategii rozwojowych oraz udostępnianie bieżących informacji związanych z ich implementacją;
- wsparcie finansowe;
- lepsze przygotowania merytoryczne pracowników samorządowych

Mazowieckie Instytucje Wsparcia

W trakcie badań wskazano łącznie 43 instytucje o charakterze lokalnym i regionalnym oferujące usługi wsparcia w zakresie wspierania przedsiębiorczości, transferu technologii i rozwoju lokalnego. Należy zaznaczyć dużą różnorodność form organizacyjno-prawnych, począwszy od fundacji i stowarzyszeń, poprzez cechy i izby gospodarcze, spółki akcyjne i z ograniczoną odpowiedzialnością, po jednostki publiczne. Cztery z pierwotnie zidentyfikowanych podmiotów w trakcie badań nie wykazało zdolności do świadczenia usług wsparcia.

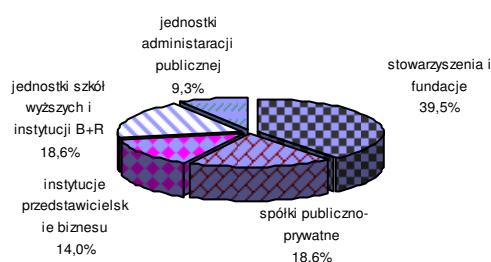
Biorąc pod uwagę pozycję województwa na gospodarczej mapie kraju (20,6% PKB) nasycenie instytucjami wsparcia jest wyraźnie mniejsze w porównaniu z pozostałymi polskimi regionami. „Ilościowo” sektor wsparcia jest szczególnie widoczny w województwie wielkopolskim i śląskim.

Ponad 60% mazowieckich instytucji wsparcia jest skoncentrowanych w Warszawie i praktycznie do stolicy ogranicza swoją aktywność. W pozostałych dużych miastach województwa (powyżej 50 tys. mieszkańców) zlokalizowanych jest 23% podmiotów, a w małych miastach kolejne 9% oraz w gminach wiejskich 8%. Tym samym również w odniesieniu do systemu wsparcia widzimy głębokie dysproporcje: Wielka Warszawa – Subcentra – Peryferie.

Należy podkreślić, że ze względu na stołeczność Warszawa jest siedzibą central większości instytucji o charakterze ogólnokrajowym, które, obok właściwych ministerstw, są instytucjami zarządzającymi większością krajowych programów wsparcia. Fakt ten generuje szereg korzyści dla regionalnego systemu wsparcia: (1) duża dostępność programów i środków

finansowych, (2) szybki przepływ informacji, łatwość kontaktu z ludźmi i instytucjami, (3) większa wiedza o procedurach konkursowych. Należy wskazać jednak na szereg negatywnych konsekwencji tego stanu. Większość mazowieckich, a głównie warszawskich instytucji wsparcia, myśli w kategoriach kraju, Europy, świata, a region traktuje jako zaścianek. Wiele podmiotów jest zainteresowanych realizacją dużych projektów publicznych, wyjazdami i kontaktami zagranicznymi, a nie współpracą z małym biznesem i generowaniem usług wsparcia. Identyfikuje się tutaj również wyższy, niż w innych regionach poziom upolitycznienia omawianych instytucji.

Struktura mazowieckich instytucji wsparcia wg formy organizacyjno-prawnej (w %)

Źródło: K. Matusiak na podstawie badań ankietowych w ramach projektu RIS Mazovia.

W ujęciu form organizacyjno-prawnych analogicznie, jak w innych regionach dominują fundacje i stowarzyszenia (36%). W porównaniu z całym krajem widzimy jednak dużo większe zaangażowanie szkół wyższych i instytucji B+R oraz jednostek administracji publicznej.

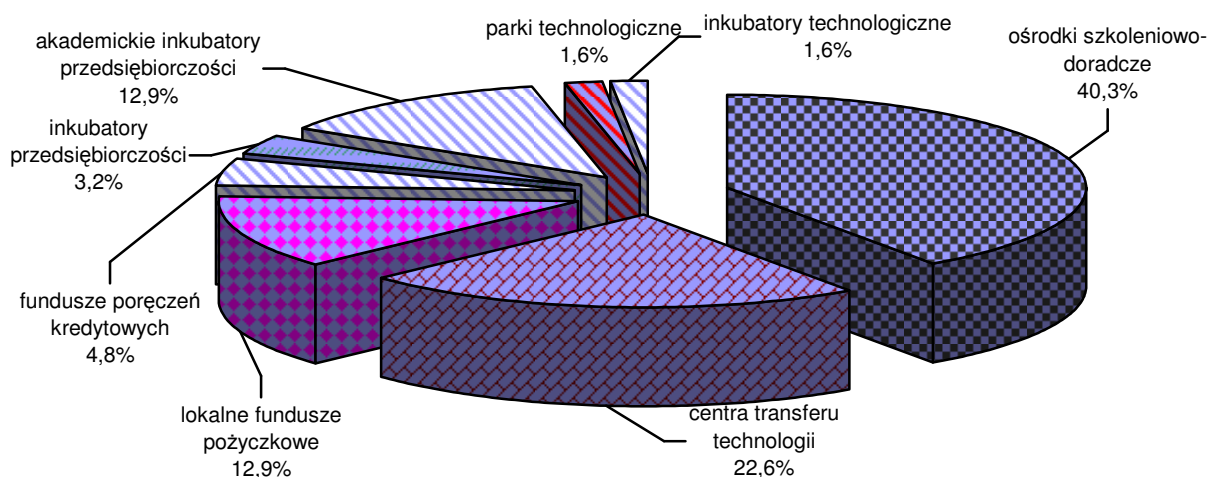
Z drugiej strony znacznie rzadsze jest tworzenie partnerstwa publiczno-prywatnego oraz zaangażowanie podmiotów samorządu gospodarczego. Większa aktywność instytucji naukowych wynika z dużej koncentracji tego sektora w regionie. Niski poziom partnerstwa podmiotów prywatnych i publicznych należy uznać za niekorzystne zjawisko, świadczące o braku umiejętności współdziałania różnych podmiotów, tak ważnego dla nowoczesnej „sieciowej” gospodarki.

W ramach mazowieckich instytucji wsparcia identyfikujemy 62 wyodrębnione ośrodki innowacji i przedsiębiorczości.

Dominują instytucje jednofunkcyjne, a tylko w przypadku pięciu mamy do czynienia z szerszym zakresem świadczonych usług około biznesowych. Instytucją wsparcia o najszerzym zakresie działania jest „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”, w ramach którego identyfikujemy wyodrębnione: ośrodek szkoleniowo-doradczy, fundusze pożyczkowy i poręczeniowy oraz i inkubator przedsiębiorczości.

Porównując strukturę rodzajową mazowieckich ośrodków z całym krajem w województwie identyfikujemy dużą koncentrację centrów transferu technologii i akademickich inkubatorów przedsiębiorczości kosztem pozostałych typów. Specyfiką regionu jest niższe zaangażowanie w działania na rzecz walki z bezrobociem. Szczególnie atrakcyjny warszawski rynek pracy nie wymaga działań w tym zakresie.

Struktura mazowieckich ośrodków innowacji i przedsiębiorczości według typów (w %)

Źródło: K. Matusiak na podstawie badań ankietowych w ramach projektu RIS Mazovia.

Zdecydowana większość badanych instytucji powstała po przełomie demokratycznym w 1989 roku niejako na fali poszukiwania nowych form aktywizacji środowisk lokalnych i regionalnych. Średni wiek mazowieckiej instytucji wsparcia wynosi 12 lat. Wśród założycieli przeważały osoby prywatne, w tym często przedstawiciele świata nauki, przedsiębiorstwa i władze lokalne.

Główne cele działalności badanych instytucji to:

- aktywizacja rozwoju lokalnej gospodarki - 60,0%;
- podnoszenie kompetencji lokalnych firm poprzez szkolenia i doradztwo - 46,6%;
- wykorzystanie dostępnych funduszy pomocowych - 40,0%;
- pomoc osobom bezrobotnym w znalezieniu pracy - 35,2%;
- ułatwienia transferu technologii i realizacji przedsięwzięć innowacyjnych - 35,2%;
- komercjalizacja wyników prac badawczych - 26,6%;
- pomoc w tworzeniu nowych firm - 26,6%.

Współpraca z instytucjami B+R jest podstawą dla działań w zakresie innowacji i transferu technologii. Przeprowadzona analiza wskazuje zróżnicowaną intensywność tych kontaktów. Przeciętna instytucja wskazuje na kontakty z 14 podmiotami sfery B+R w ciągu ostatnich trzech lat. Współpracę ze sferą nauki i badań ogranicza głównie brak procedur transferu technologii oraz niedopasowanie oferty do wymogów rynku i potrzeb MSP.

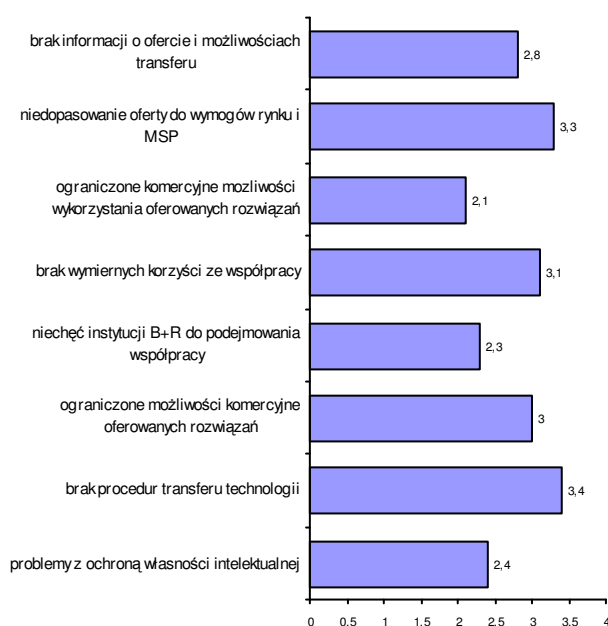
Przeprowadzona analiza i obserwacje wskazują na słabość powiązań pomiędzy sektorem jednostek B+R i instytucjami wsparcia. W wypowiedziach obu stron podkreśla się niedostatek wiedzy i informacji, brak zainteresowania współpracą. Dominuje nieufność oraz przekonanie o niskich kompetencjach potencjalnych partnerów. Wynika to m.in. z braku doświadczeń i wzorców współpracy. Stan w tej dziedzinie stanowi istotną barierę dla rozwoju nowoczesnych usług dla MSP. Należy podkreślić że w Warszawie zidentyfikowano grupę małych technologicznych przedsiębiorstw, które bardzo dobrze radzą sobie z organizacją współpracy i transferem technologii. Są to jednak w większości nieformalne kontakty osobiste z pracownikami nauki.

Rekomendacje

Dla poprawy stanu w tej dziedzinie za wskazane można uznać:

- kształtowanie świadomości wśród potencjalnych partnerów o korzyściach wzajemnej współpracy;
- inicjowanie i wspieranie rozwoju struktur sieciowych i klastrowych w regionie;
- budowę systemu informacyjnego o potencjale, zasobach i możliwościach partnerów;
- tworzenie instrumentów finansowych skierowanych na współpracę;
- zwiększenie mobilności kadr i zespołów obu potencjalnych partnerów;
- wypracowanie modelu i procedur współpracy obu potencjalnych partnerów w dziedzinie transferu technologii.

Barier współpracy z instytucjami B+R (ocena w skali 5-punktowej)

Źródło : Opracowanie K. Matusiak na podstawie badań ankietowych w ramach projektu RIS Mazovia.

Działalność instytucji wspierających jest silnie zorientowana na MŚP. Przeciętna instytucja wskazuje na kontakty z 126 przedsiębiorstwami w ciągu ostatnich trzech lat.

Barier współpracy z MSP (ocena w skali 5-punktowej)

Źródło: Opracowanie K. Matusiak na podstawie badań ankietowych w ramach projektu RIS Mazovia.

Wśród barier współpracy z biznesem wymienia się niską innowacyjność przedsiębiorstw oraz ich ograniczone możliwości finansowe.

Omawiane podmioty są ciągle nowym zjawiskiem w naszej rzeczywistości ekonomiczno-społecznej i muszą dotrzeć do potencjalnych odbiorców. Ich rozwój stanowi przejaw rodzenia się w polskich warunkach społeczeństwa obywatelskiego. Instytucje wspierające muszą ciągle rozwijać swoje kompetencje, elastycznie dostosowywać się do zmieniających się warunków otoczenia i poszukiwać nowych możliwości rozwoju. Zdecydowana większość podmiotów bardzo dobrze patrzy w przyszłość, widząc dla siebie miejsce na rynku oraz celowość podjętej aktywności – 3,9, w skali pięciopunktowej. W opinii zdecydowanej większości badanych instytucji (94%) przystąpienie do Unii Europejskiej poprawiło ich sytuację i możliwości rozwojowe.

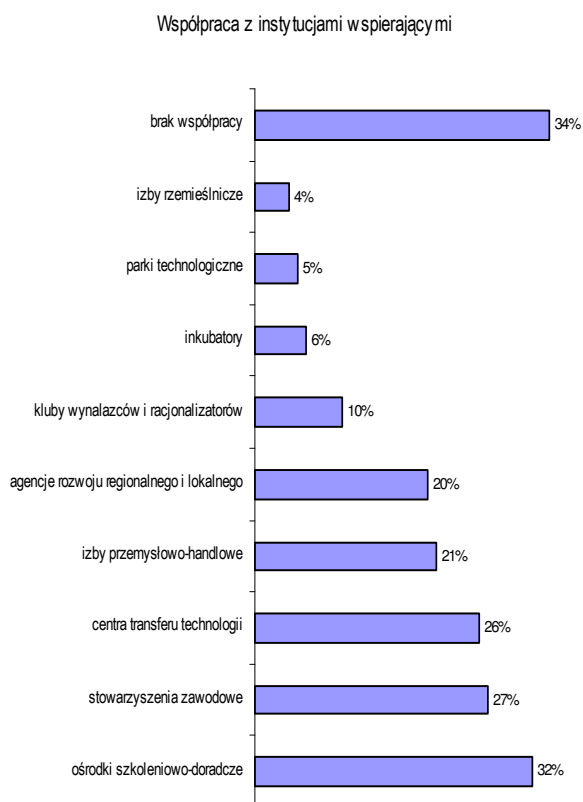
Nauka Warszawy i Mazowsza na rzecz Innowacji

Promocja własnych osiągnięć jednostek badawczych w celu współpracy z gospodarką i wdrażania wyników badań

Wysokiej koncentracji działalności wysoko technologicznej i wiedzochłonnej na Mazowszu, ze względu na Warszawę, towarzyszy koncentracja ośrodków naukowych. W aglomeracji warszawskiej znajduje się 230 spośród ok. 736 instytucji naukowych w Polsce.

W województwie mazowieckim jest też najwięcej w Polsce instytucji proinnowacyjnych – 16 na 118 zidentyfikowanych w 2005 roku, z czego większość w Warszawie. Niestety zbyt

silna jest na Mazowszu konkurencja, która ogranicza możliwość rozwoju innowacyjnego nie wykorzystując możliwości osiągania korzyści ze współpracy i wymiany wiedzy. Skutkiem słabości współpracy w regionie jest m.in. bardzo niski wskaźnik uzyskanych dotacji z Programów Ramowych UE przez firmy mazowieckie. Dotacje te wymagają tworzenia konsorcjów, a więc współpracy.

W ramach badania rozesłano 199 ankiet, w odpowiedzi otrzymano 94 wypełnione ankiety, co stanowi 47%. 80% jednostek podejmowało w ostatnich 3 latach współpracę w zakresie opracowywania lub wdrażania nowych rozwiązań technologicznych lub produktowych.

Większość badanych jednostek podejmuje działania w zakresie promowania swojej oferty B+R wśród przedsiębiorstw, jednak jedynie 57% jednostek określa podejmowane przez siebie działania w tym zakresie jako regularne, a 38% sporadycznie podejmuje działania promocyjne. 38% sporadycznie podejmuje działania promocyjne.

Dwie trzecie ankietowanych jednostek współpracowało w ciągu ostatnich 3 lat z instytucjami wspierającymi innowacyjność i transfer technologii. Jednostki rzadko wykorzystują współpracę z centrami transferu technologii oraz instytucjami przedstawicielskimi biznesu do promowania swojej oferty B+R wśród przedsiębiorstw, a jednocześnie wśród głównych barier skutecznego promowania oferty wymieniają brak odpowiednich przedsiębiorstw na rynku i brak dostępu do baz danych technologii i partnerów – a taką wiedzę można uzyskać właśnie dzięki współpracy z instytucjami przedstawicielskimi biznesu i centrami transferu technologii

Rekomendacje

Konieczne jest stworzenie rozwiązań organizacyjnych i prawnych prowadzących do rozwoju nauki i poprawiających współpracę nauki z przedsiębiorstwami. Powinny zostać wypracowane instrumenty rozwoju i intensyfikacji różnych form przedsiębiorczości środowiska akademickiego. Znanymi dotychczas formami są inkubatory i akademickie centra transferu technologii. Należy zwiększyć stopień zaangażowania w ten rodzaj działalności.

Stworzenie rozwiązań organizacyjnych i prawnych pozwalających na działalność gospodarczą pracowników naukowych, w tym realizacji prac zleconych od przedsiębiorstw, z wykorzystaniem istniejącej bazy laboratoryjnej instytucji naukowej.

Jakie są bariery skutecznego promowania oferty B+R jednostki wśród przedsiębiorstw

- brak odpowiednich partnerów wśród przedsiębiorstw na rynku
- wzajemna nieufność między sferami nauki i biznesu
- brak dostępu do baz danych ofert i poszukiwań technologii oraz potencjalnych partnerów

Źródło : K. Pietruszyńska na podstawie badań przeprowadzonych przez OPI.

Patenty i wzory użytkowe na Mazowszu

Liczba zgłoszeń w województwie mazowieckim w stosunku do całego kraju stanowiła w latach 2004-2006 odpowiednio 21%, 21% oraz 22%, natomiast stosunek uzyskanych patentów w województwie do liczby dla całego kraju wyniósł odpowiednio 31%, 27% oraz 29%. Tendencja wzrostowa w zakresie liczby udzielonych patentów, charakterystyczna dla Polski wystąpiła także na Mazowszu.

Liczba zgłoszeń oraz udzielonych patentów na Mazowszu w latach 2004-2006			
	2004	2005	2006
Patenty	241	285	327
Wynalazki zgłoszone	509	431	480

Źródło: dane GUS, dane za 2006 są danymi wstępnymi Urzędu Patentowego

Przedmiot ochrony	% udzielonych patentów w stosunku do zgłoszeń na Mazowszu w latach 2004-2006		
	2004	2005	2006
Patenty	47%	66%	68%

W latach 2004-2006 według danych GUS oraz Urzędu Patentowego w Polsce ogółem zgłoszono 1873 wzory użytkowe, a udzielono na nie 2592 praw ochronnych. % zgłoszeń wzorów użytkowych na Mazowszu do ogółu zgłoszeń w Polsce w latach 2004-2006 średnio wyniósł 20%.

Liczba zgłoszeń oraz praw ochronnych przyznanych na Mazowszu w latach 2004-2006			
	2004	2005	2006
Prawa ochronne	130	137	149
Zgłoszone wzory użytkowe*	128	127	123

Źródło: GUS, dane za 2006 są danymi wstępnymi Urzędu Patentowego RP
* czas rozpatrywania zgłoszeń wzorów użytkowych trwa 2 lata.

Działalność jednostek naukowych Mazowsza w zakresie ochrony własności intelektualnej

Jednostki realizujące swoją działalność naukową na Mazowszu stanowią znaczny potencjał innowacyjny i badawczy (1/3 potencjału kraju). Według danych GUS w roku 2005 na terenie całej Polski funkcjonowało 1097 jednostek, z czego na Mazowszu było ich 322 stanowiąc 29% ogółu. (w klasyfikacji GUS do tych jednostek zaliczono jednostki naukowo-badawcze, instytuty PAN, szkoły wyższe, jednostki obsługi nauki, jednostki rozwojowe oraz inne)

Wykorzystane dane pochodzą z bazy Ośrodka Przetwarzania Informacji „Ankieta Jednostki” oraz z Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej. Przy analizie brano pod uwagę jedynie te jednostki, które w „Ankiecie Jednostki” wykazały się posiadaniem patentów oraz praw na wzory użytkowe w latach 2004, 2005. Wstępne dane za rok 2006 pochodzą jedynie z baz Urzędu Patentowego.

W zakresie uzyskanych patentów przeanalizowano 56 jednostek, w tym 44 jednostek badawczo - rozwojowych, 4 instytutów PAN oraz 6 szkół wyższych. Jednostki te reprezentowały nauki techniczne, medyczne, rolnicze oraz przyrodnicze (zgodnie z klasyfikacją GUS). Ogółem w analizowanym okresie jednostki naukowe województwa mazowieckiego uzyskały 567 patentów na wynalazki, w tym najwięcej w roku 2006.

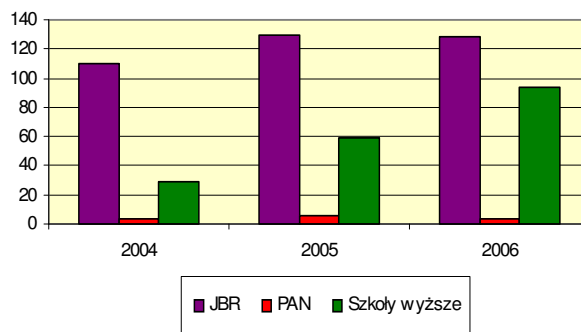
Patenty udzielone jednostkom naukowym w trybie krajowym w województwie mazowieckim w latach 2004-2006.

Typ jednostki	Liczba patentów w latach 2004-2006		
	2004	2005	2006
JBR	110	130	129
PAN	4	6	4
Szkoły Wyższe	29	59	94
Ogółem	143	159	227

Powyżej prezentowane dane pokazują dosyć stabilny strumień zarówno zgłoszeń jak i patentów przyznanych w kolejnych latach. Należy ocenić, że ogólny poziom aktywności na polu ochrony własności przemysłowej jest niski. Większy niepokój budzić może stwierdzenie, że większość patentów (około 2/3) zostało uzyskanych przez publiczne instytucje naukowe.

Porównanie danych z powyższych tabel wskazuje na główną słabość innowacyjności Mazowsza - dużą pasywność podmiotów gospodarczych na polu tworzenia innowacji technicznych.

Liczba patentów uzyskanych przez jednostki naukowe na Mazowszu w latach 2004-2006 według typów jednostek

Rekomendacje

- Wspieranie tworzenia i rozwoju inkubatorów akademickich oraz intensywne włączenie sektora B+R w działania na rzecz parku naukowo-technologicznego
- Wsparcie finansowe przez region w ramach funduszy strukturalnych stypendiów studenckich na kierunkach technologicznych oraz staży w firmach innowacyjnych
- Działania władz regionalnych zachęcające przedsiębiorstwa zagraniczne lokujące swoją działalność na terytorium Mazowsza do prowadzenia tutaj działalności B+R własnej oraz we współpracy z uczelniami i innymi jednostkami sfery nauki.
- Rozwijanie współpracy pomiędzy silnymi ośrodkami naukowymi Warszawy a instytucjami badawczymi ulokowanymi w subregionach.

ANALIZA SWOT SYSTEMU INNOWACJI WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
POPYT NA INNOWACJE	
▪ Najwyższe w Polsce nakłady w przeliczeniu na firmę prowadzącą działalność innowacyjną; ▪ Wyższa niż przeciętnie w kraju innowacyjność średnich i dużych firm; ▪ Lokalizacja w regionie silnych podmiotów gospodarczych; ▪ Lider pod względem udziału w ogólnokrajowej liczbie przedsiębiorstw przemysłu high-tech; ▪ Stosunkowo dobrze rozwinięte następujące sektory przemysłowe: chemiczny, petrochemiczny, metalowy, elektromaszynowy, elektroniczny, spożywczy, farmaceutyczny, poligraficzny, precyzyjny i optyczny, motoryzacyjny.	▪ Niski stopień uczestnictwa mazowieckich firm w międzynarodowych programach badawczych; ▪ Niski poziom finansowania działalności innowacyjnej mazowieckich firm przy wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania, w tym środków publicznych; ▪ Niski poziom innowacyjności małych firm z Mazowsza; ▪ Niewystarczający zakres prowadzenia działalności B+R przez firmy z Mazowsza; ▪ Słabe powiązania sektora przedsiębiorstw z sektorem B+R; ▪ Niedostateczny zakres współpracy o charakterze innowacyjnym pomiędzy przedsiębiorstwami (zarówno w wymiarze pionowym, jak i poziomym), w tym w szczególności w sektorze MŚP; ▪ Niedostateczny przepływ informacji pomiędzy przedsiębiorstwami oraz przedsiębiorstwami a sferą B+R i administracją samorządową.
PODAŻ INNOWACJI	
▪ Silny ośrodek akademicki; ▪ Najwyższy w Polsce poziom relacji nakładów B+R do PKB w regionie; ▪ Wyraźna dominacja województwa mazowieckiego w sferze działalności badawczo – rozwojowej w Polsce (w sferze nakładów, liczby instytucji badawczo-rozwojowych oraz liczby zatrudnionych osób); ▪ Wysoki poziom kapitału intelektualnego.	▪ Wysoki udział nakładów na badania podstawowe; ▪ Działalność badawczo-rozwojowa zdominowana przez publiczne jednostki badawczo-rozwojowe oraz państwowe wyższe uczelnie, które zlokalizowane są w stolicy; ▪ Niski udział nakładów inwestycyjnych w środki trwałe w ogóle nakładów w sferze B+R – wysoki poziom dekapitalizacji infrastruktury badawczej; ▪ Niski poziom umiejętności komercjalizacji wiedzy jednostek naukowo - badawczych; ▪ Niedostateczny zakres współpracy jednostek B+R przejawiający się m.in. niedostosowaniem oferty jednostek naukowo badawczych do potrzeb przedsiębiorstw.
OTOCZENIE DLA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ	
▪ Najlepiej rozwinięty gospodarczo region Polski; ▪ Atrakcyjny rynek pracy w wymiarze krajowym, wysoka jakość kapitału ludzkiego; ▪ Atrakcyjna lokalizacja dla krajowych i zagranicznych inwestycji; ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura biznesowa, telekomunikacyjna, komunikacyjna; ▪ Wysoki poziom przedsiębiorczości w regionie; ▪ Dobrze rozwinięty sektor usług rynkowych, w tym w szczególności usług finansowo-ubezpieczeniowych, medialnych, telekomunikacyjnych, informatycznych; ▪ Wysoka produktywność firm zlokalizowanych na Mazowszu.	▪ Niski potencjał innowacyjny regionu w kontekście europejskim; ▪ Zróźnicowanie poziomu i potencjału gospodarczego i konkurencyjnego Mazowsza; ▪ Poza Warszawą niski stan rozwoju instytucji otoczenia biznesu i potencjału naukowo-badawczego; ▪ Niska jakość funkcjonowania administracji na poziomie regionalnym i niska skuteczność samorządów lokalnych (w tym w szczególności w zakresie zarządzania i wykorzystania funduszy strukturalnych); ▪ Niski poziom internacjonalizacji i międzynarodowej konkurencyjności mazowieckiego sektora MŚP; ▪ Słaby przepływ informacji między firmami a instytucjami otoczenia biznesu; ▪ Słaba promocja regionu.

SZANSE		ZAGROŻENIA	
POPYT NA INNOWACJE			
- Wzmacnianie międzynarodowych powiązań badawczych w regionie; - Zwiększenie zakresu prowadzenia działalności innowacyjnej przez duże podmioty gospodarcze zlokalizowane na Mazowszu; - Określenie wyraźnej specjalizacji Mazowsza w zakresie działalności przemysłowej, w tym foresight pożądanych obszarów rozwoju technologii kluczowych dla rozwoju Mazowsza; - Rozwój innowacyjności sektora usług; - implementacja różnych instrumentów polityki innowacyjnej i wspieranie innowacyjności z funduszy UE (w tym w szczególności Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka).		- Mała skłonność do innowacji i do współpracy w procesie innowacyjnym firm mazowieckich, w tym w szczególności małych i średnich firm; - Nieefektywne wykorzystanie środków strukturalnych na działalność innowacyjną; - Dominacja nakładów inwestycyjnych w działalności innowacyjnej.	
PODAŻ INNOWACJI			
- Napływ zagranicznych inwestycji w działalność B+R; - Rozwój sektora usług, w tym w szczególności sektora finansów i działalności badawczo-rozwojowej; - Rozwój prywatnych, krajowych ośrodków badawczo-rozwojowych; - Wykorzystanie środków strukturalnych (w tym w szczególności z PO IG) na rozwój sektora B+R na Mazowszu (w tym na modernizację zaplecza naukowo-badawczego).		- Odpływ z regionu najlepiej wykwalifikowanych kadr i w rezultacie problem z jej pozyskaniem (<i>brain drain</i>); - Malejąca przewaga Mazowsza w zakresie potencjału badawczo-rozwojowego względem innych województw; - Zbyt duże uzależnienie od publicznych środków na działalność B+R (brak zainteresowania współpracą z sektorem przedsiębiorstw); - Brak jasnych procedur w zakresie komercjalizacji działalności badawczo-rozwojowej; - Dominacja nakładów na badania podstawowe; - Brak zdolności instytucji badawczo-rozwojowych do komercjalizacji wyników prac badawczych).	
OTOCZENIE DLA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ			
- Rozwój instrumentów finansujących działalność innowacyjną, szczególnie firm z sektora MŚP (w tym również rozwój instrumentów typu seed oraz venture capital); - Rozwój infrastruktury w kontekście EURO 2012 oraz wykorzystania funduszy strukturalnych 2007-2013; - Większy zakres umiędzynarodowienia obrotu gospodarczego regionu; - Restrukturyzacja sektora B+R w Polsce; - Wzrost innowacyjności w Polsce; - Wzrost zainteresowania kapitału zagranicznego ośrodkami subregionalnymi Mazowsza; - Sprzyjająca koniunktura gospodarcza.		- Niedostatecznie rozwinięta u przedstawicieli administracji publicznej świadomość innowacyjna; - Pogłębiające się zróżnicowanie rozwoju gospodarczego regionu; - Wzrost poziomu zamożności Warszawy i okolic: rosnący średni poziom PKB na mieszkańca w województwie może spowodować utratę uprawnienia regionu do finansowego wsparcia z funduszy strukturalnych; - Wzrost atrakcyjności innych regionów Polski w wyniku inwestycji i promocji – ucieczka inwestycji z Mazowsza; - Niedostateczna dynamika wzrostu nakładów na działalność B+R w Polsce; - Silne osłabienie koniunktury gospodarczej; - Niekorzystne regulacje w zakresie zamówień publicznych; - Rosnąca presja konkurencyjna ze strony firm zagranicznych.	

REKOMENDACJE

Regionalna Strategia Innowacji tworzy szansę na nowe impulsy organizacyjne i instytucjonalne zgodne z najnowszymi tendencjami kształtowania polityki regionalnej w krajach wysokorozwiniętych. Przeprowadzona analiza wskazuje w pierwszej kolejności potrzebę intensyfikacji następujących działań na poziomie regionalnym:

1. Budowa regionalnej elastycznej sieci współpracy i koordynacji kontaktów instytucji wspierających z administracją publiczną, sektorem B+R, MSP, dużymi firmami i innymi instytucjami pozarządowymi.

Przeprowadzone badania wskazują na brak współpracy i kontaktów różnych potencjalnych uczestników działań na rzecz rozwoju regionu, wspierania przedsiębiorczości i przedsięwzięć innowacyjnych. Należy podkreślić niski poziom wiedzy poszczególnych partnerów o instrumentach wsparcia, zasobach innowacyjnych oraz możliwościach transferu. Proponowana sieć powinna obejmować różne formy i instrumenty aktywizujące współpracę i wymianę doświadczeń. Jej podstawę powinno stanowić Regionalne Forum Wsparcia Rozwoju Gospodarczego (Regionalne Forum Innowacji), instytucjonalnie powiązane z Urzędem Marszałkowskim, obudowane różnego typu działaniami:

- regionalne, doroczne spotkanie instytucji działających na rzecz innowacyjności, przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego;
- stały, regionalny kalendarz targów i giełd innowacji, spotkań biznesowych, seminariów i konferencji;
- doraźne zespoły zadaniowe, powoływane do konkretnych zadań i inicjatyw, głównie w kontekście projektów europejskich.

Kluczowe znaczenie ma intensyfikacja rozwoju środowiska innowacyjnego, obejmująca:

- poprawę świadomości wszystkich podmiotów o założeniach i kierunkach polityki rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym;
- tworzenie „atmosfery przyjaznej” dla innowacji, przedsiębiorczości i MSP oraz walki z korupcją, a ponadto istnieje konieczność ciągłego doskonalenia kadr urzędniczych;
- poprawę świadomości innowacyjnej wśród jednostek sektora B+R;
- doskonalenie systemu informacji o regionalnych jednostkach sektora B+R, instytucjach wsparcia i partnerach w biznesie;
- wspomaganie rozwoju efektywności sieci kontaktów regionalnych, tworzenia miejsc i okazji do nawiązania współpracy (imprezy, targi, wystawy);
- zaangażowanie środków publicznych w rozwój infrastruktury wsparcia, świadczącej niezbędne usługi w nawiązywaniu kontaktów oraz obniżaniu nieufności między potencjalnymi partnerami;
- inicjowanie powstawania struktur klastrowych (lokalnych systemów produkcyjnych), w tym przy udziale dużych przedsiębiorstw oraz inwestorów zagranicznych;
- obniżanie kosztów współpracy, promowania i wspierania wspólnych przedsięwzięć MSP i jednostek sektora B+R;
- Wskazane są działania umożliwiające zmianę nastawienia pracowników regionalnej i lokalnej administracji samorządowej do zagadnień przedsiębiorczości i innowacyjności, bardziej przyjazne podejście wobec

innowacji w interpretacji spornych kwestii np. w dziedzinie kwestii prawno-finansowych, wydawania pozwoleń, kontroli itp.

2. Tworzenie programów wspierania przedsiębiorczości, innowacyjności oraz rozwoju małych i średnich firm na poziomie lokalnym, dysponujących środkami finansowymi dostępnymi na zasadzie konkursu dla najefektywniejszych.

Obecną działalność instytucji charakteryzuje tymczasowość i niepewność pozyskania środków na działalność statutową. Taki stan owocuje między innymi ucieczką w działania gospodarcze oraz poszukiwaniem protektoratu politycznego, umożliwiającego dostęp do środków publicznych. Programy wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności stanowiące instrumentarium dla działań prorozwojowych w regionie umożliwiają:

- budowę trwałych mechanizmów finansowania oraz zwiększania stabilności finansowej i organizacyjnej instytucji wspierających regionie;
- finansowanie niezbędnego wkładu własnego przy pozyskiwaniu środków pomocowych;
- profesjonalizację i poprawę jakości świadczonych usług;
- podejmowanie działań zgodnie z koncepcjami strategicznymi rozwoju regionu.

W regionie mazowieckim identyfikujemy relatywnie słabą integrację instytucji wsparcia z lokalnymi środowiskami biznesu. Z drugiej strony następuje wyraźne zróżnicowanie oczekiwań firm, jeśli chodzi o poziom świadczonych przez te instytucje usług oraz charakter kontaktów. Rozwój regionalnej infrastruktury wsparcia wymaga:

- trwałości i kontynuacji realizowanych programów wsparcia na poziomie regionalnym;
- monitoringu i lepszego rozpoznania potrzeb lokalnych przedsiębiorstw;
- budowy trwałych relacji i form współpracy z lokalnym biznesem (struktury klastrowe);
- pomocy instytucjom wsparcia w mniejszych miejscowościach, w tym na terenach wiejskich, gdzie liczba potencjalnych klientów nie pozwala na samowystarczalność finansową. Trwałym rozwiązaniem może być „kapitał żelazny” dający stabilność ekonomiczną dla instytucji na obszarach peryferyjnych województwa. Długookresowe regionalne programy zabezpieczająby instytucje przez cyklem politycznym i umożliwiłyby długofalowe planowanie działań;
- budowy regionalnego systemu oceny jakości usług wsparcia (m.in. benchmarking, upowszechnianie dobrych praktyk);
- inicjowania sieci współpracy instytucji wsparcia;
- doskonalenia kompetencji pracowników oraz rozwoju nowych form usług wsparcia.

3. Budowa systemu upowszechniania informacji (np. regionalnego portalu internetowego) o ofercie instytucji wspierających i ich działaniach na rzecz rozwoju regionu. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz doświadczeń państw zachodnich należy postulować:

- tworzenie systematycznie aktualizowanych baz danych dostępnych dla przedsiębiorstw i instytucji B+R o możliwych

instrumentach wspierania przedsiębiorczości i procesów innowacyjnych w regionie;

- monitorowanie potrzeb MSP w zakresie doradztwa i szkoleń;
- udrożnienie dostępu do zagranicznych baz danych i serwisów informacyjnych o unijnych programach wspierania;
- gromadzenie i upowszechnianie informacji o projektach europejskich (realizowanych i przyszłych);
- promocję ciekawych przykładów aktywności instytucji i pozyskiwania środków zewnętrznych (*success studies*).

Wskazany jest rozwój działań związanych z dywersyfikowaniem źródeł informacji oraz narzędzi dostępu, np. z wykorzystaniem Internetu, spotkań typu „*breakfast meeting*”, seminariów itp. Przedsiębiorstwa oraz instytucje - uczestnicy działań na rzecz rozwoju regionu potrzebują efektywnej, sprawnie działającej platformy kontaktów. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy należy postulować:

- doskonalenie stanu wiedzy i umiejętności administracji regionalnej i lokalnej w zakresie innowacyjnych metod zarządzania rozwojem lokalnym, w tym współdziałanie na rzecz tworzenia środowiska innowacyjnego (benchmarking, dobre praktyki);
- skorelowanie działań pracowników samorządowych w tym zakresie z polityką kształtowania środowiska innowacyjnego;
- usprawnienie procedur związanych z wykorzystaniem funduszy europejskich na poziomie regionu;
- zwiększenie przejrzystości w zakresie postępowania i procedur administracyjnych, jawności podejmowania decyzji itp.

4. Rozwój kompleksowych lokalnych form aktywizacji przedsiębiorczości technologicznej w regionie (np. parki i inkubatory technologiczne). i budowa zorganizowanego systemu transferu technologii.

Przeprowadzone badania i analizy wskazują na dużą liczbę instytucji transferu technologii w województwie mazowieckim. Docelowo powinny one umożliwić mazowieckim firmom, szczególnie tym o podwyższonej innowacyjności, dostęp do różnego typu usług na rzecz innowacji i transferu technologii. Zauważa się jednocześnie niedostatek kompetencji ośrodków działających w zakresie transferu technologii. Wskazane wydaje

się wzmocnienie istniejącej infrastruktury transferu technologii poprzez:

- rozszerzenie kompetencji kadr o umiejętności w zakresie m.in. negocjacji, kontaktów z firmami, audytu technologicznego, promocji i doradztwa;
- rozwój branżowych Centrów Transferu Technologii świadczących wysoko wyspecjalizowane usługi w dziedzinie innowacji i transferu technologii w wybranych branżach wysokiej szansy dla regionu, powiązanych z tworzącymi się układami klastrowymi;
- rozwój regionalnej sieci Ośrodków Wspierania Innowacji świadczących standardowe i ogólne usługi na rzecz innowacji i transferu technologii do MSP;
- rozwój i szeroką popularyzację przedsiębiorczości akademickiej.

5. Opracowanie regionalnego programu szkoleń i doskonalenia zespołów instytucji wspierających.

Kluczowe znaczenie w tym zakresie posiada podnoszenie umiejętności w formie studiów licencjackich i magisterskich oraz podyplomowych w obszarach:

- przygotowywania i zarządzania lokalnymi programami rozwoju;
- zarządzania instytucjami *non-profit*;
- przygotowywania aplikacji do projektów europejskich;
- organizacji transferu technologii;
- rozwoju edukacji doradców dla małych i średnich firm.

Wyzwaniem i szansą dla Mazowsza oraz rozwijanego systemu wsparcia, jest rozwój przedsiębiorczości na styku nauki i gospodarki. To innowacyjne podmioty działające w sferze zaawansowanych technologii są kluczem do poprawy konkurencyjności i modernizacji gospodarki. Rewolucja informatyczna i biotechnologiczna ostatnich lat została zainicjowana przez młodych ludzi, często po raz pierwszy próbujących swoich sił w biznesie. Istniejące ośrodki innowacji i przedsiębiorczości dużo mniejszymi środkami będzie można przestawić na nowe formy działania, zbliżające rynek do sfery nauki i badań. Instytucje ciągle jednak są słabo merytorycznie przygotowane do podjęcia tego typu działań. Widoczna jest potrzeba kompleksowych działań i programów, a prace nad RIS Mazovia dają szansę dobrego ich przygotowania.

Opracowanie: Ośrodek Przetwarzania Informacji na podstawie raportów Ekspertów RIS MAZOVIA. Badania finansowane były ze środków 6 Programu Ramowego UE i środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego.

Wyniki badań i analiz oraz przedstawione rekomendacje stanowiące wynik prac Ekspertów oraz Grup Roboczych projektu zostaną wykorzystane w dokumencie strategii innowacji dla Mazowsza.

Wdrażanie strategii innowacji w naszym województwie powinno wykorzystać pozycję regionu metropolitalnego i potencjał Warszawy oraz niwelować zagrożenia wynikające z dominacji stolicy tym samym przyczyniając się do innowacyjnego rozwoju Mazowsza

Zespół projektu RIS Mazovia

Urząd Marszałkowski
Województwa Mazowieckiego
ul. B. Brechta 3, 03-472 Warszawa
www.mazovia.pl www.ris-mazowia.pl

Innowacyjne